

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ТЕРМІНОЗНАВСТВА

Мякшин А.С.

Науковий керівник – ст. викл. Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

Термінознавство – стародавня наука, яка пройшла дуже великий історичний шлях та навіть у наш час є актуальною. Ця робота освітлює цю науку, як сучасну, багатогранну та мобільну. Також ця робота розкриває широту та усі таємниці термінознавства.

Ключові слова: термінознавство, наука, Україна, науковці, терміни.

Жодне суспільство не може існувати без мови: всі народи і кожна окрема людина живуть в мовній сфері. Рівень розвитку наукової мови впливає на інтелектуальний розвиток суспільства, свідчить про стан мовного самовиявлення народу.

Термінознавство, як повноцінна наука виникла в першій половині ХХ ст.. Засновником термінознавства став видатний австрійський вчений О. Вюстер., що опублікував у 1931 році свою докторську дисертацію, в якій заклав основи науки про терміни. У наш час національні термінологічні центри існують майже в усіх країнах.

Українське термінознавство – це галузь в лінгвістики, яка розвивається разом з українською мовою. Саме у незалежній Україні науковці різних сфер мають можливість опрацювати і терміни, і культуру української мови.

Розглянемо історію становлення термінознавства, як науки в нашій державі. Формування наукової мови в Україні відбувалося зі становленням науково-технічної гуманітарної, та мистецької терміносистем. Термінознавство – наука про терміни. Слово термін виникло в античні часи. У латинській мові воно означало «межу», «рубіж». Історія формування української термінології зв'язано з історією розвитку лексичної системи мови. Своїм корінням українська термінологія сягає часів Київської Русі. Важливу роль у поширенні наукових знань в Україні відіграли: Острозький культурно-освітній центр та Києво-Могилянська академія, вчений якої Г. Кониський ще у XVII столітті Г. Кониський обґрунтував теорію терміну.

Ще у 1917 році по всій Україні працювали гуртки, що пильно займалися складанням термінологічних словників. На науковий ґрунт справу української термінології поставило Київське наукове товариство, створивши термінологічну комісію. А у 1921 році при Академії наук створено «Інститут української наукової мови». Інститут видав близько 60 термінологічних словників.

Український академік П.С. Погребняк уніс вагомий внесок у розвиток цієї науки. Він звертався до проблем нормалізації, упорядкування наукової термінології. Під керівництвом П.С. Погребняка була створена наукова комісія. Робота українських науковців була спрямована на сферу термінографії. Ці питання досліджували такі вчені: Кияк Т. Р. та Симоненко Л. А.

У наші часи термінознавство в Україні стало однією з пріоритетних галузей дослідження. Українські вчені-лінгвісти плідно працюють в цьому напрямку, а саме широко досліджується термінологічні системи у дисертаційних роботах, статтях монографіях.

На сьогодні в Україні існує декілька термінологічних центрів, а саме у Харкові, Києві і Львові. За останній час праці Харківських учених збагатили українську термінологічну лексикографію. Протягом 1997–2001 рр. працівники центру уклали і видали 11 словників, що поєднують риси перекладних і тлумачних. Одною з проблем українських термінологів є упорядкування науково-технічної термінології. Існують декілька поглядів на це питання: формальний (кількісний), етнографічний (консервативний), інтернаціональний, поміркований. На сучасному етапі розвитку науки термінознавство просліджується зростаючий інтерес до динамічних аспектах мови, зв'язок мови з людиною, з його свідомістю, мисленням, різними видами діяльності. В науці про терміни новий – когнітивний напрямок термінознавства, який об'єднує традиції та сучасний етап наукового пізнання. Слід зауважити, що у сучасному термінознавстві з'являються такі категорії, як дискурс, особистість, відкривається можливість дослідження мовних знаків. Провідними напрямками, тобто складовими частинами термінознавства були:

- методологічні дослідження
- теорія терміну
- філологічні дослідження
- впорядкування і стандартизація термінології
- термінографія
- науково-технічний переклад
- галузеве дослідження
- професійна лінгводидактика

Важливим напрямком термінознавства є стандартизація термінології та термінова номінація. Утворення термінів відбувається свідомо з прагненням до чіткої системи. Терміни виникають у професійному середовищі і вживаються лише у термінній функції.

Наука термінознавство розвивається мобільно з урахуванням часу, який диктує новітні форми, оновлений словарний запас. Тому ця наука буде розвиватися з кожним роком.

Література

1. Караванский С. Российско-украинский словарь сложной лексики. Львов: Бак, 2006. XIV 562 с.
2. Масенко Л. Т. Язык и общество: постколониальное измерение: научное издание. М. : Издательский дом «Киево-Могилянская академия», 2004. 164 с.